

JEAN-MARC MAHY brengt 'Un homme debout' tijdens minifestival 'Les Wallons, c'est du caca?' in Mechelen

Ex-gevangene speelt rol van zijn leven

rie op drie meter. Meer heeft Jean-Marc Mahy (43) niet nodig. Meer had hij ook niet in de cel die 19 jaar lang zijn thuis was. Vandaag is hij acteur, om te vermijden dat jongeren dezelfde weg opgaan als hij destijds. 'Ik probeer een fait divers tot op het bot te ontpeulen. Zodat mensen inzien hoe een jongere tot zo'n raaf kan komen. Achter elke jeugd delinquent zit een verhaal.'

WONNIE NATHALIE CARPENTIER

RUSSEL • Jean-Marc Mahy heeft het leven niet gespaard en het leven hem niet. Dat zie je. Aan het pakje sigaretten dat hij er veel te snel doorjaagt. Aan zijn regelmatig zenuwachtig geflitsende ogen. Aan zijn huid. En vooral aan zijn nagels. Hij gekloofd tot op het vel.

"Ik ben hiermee begonnen omdat ik kwaad was", begint hij zelf nog voor we de vraag kunnen stellen. "Kent u het gevangenis museum in Tongeren? Honderden jongeren uit jeugdinstituten heb ik meen gebracht. In het begin spotten ze altijd mee. 'Pfff, dat kennen we. Dat is Prison Break. La prison, ce sont les vacances, zeggen onze maten.' Tot ik hen daar mijn leven vertelde. Daarna wilden ze foto's meer nemen van een cel met een gsm. Omdat ze er niet wilden belanden. Nu had ons land een uitzonderlijk forensisch project, dan beslissen ze mee te stoppen!"

Mahy's ogen vlammen. Hij wou verder werken, met probleemjongeren naar detineerden in de gevangenis trekken. Maar dat mocht niet. Dan maar een ontmoeting op scène organiseren met een gevangene: zichzelf. "Gedurende anderhalf uur speel ik weer de negentienjarige Jean-Marc Mahy van vroeger. Alle jongeren die het stuk al hebben gezien, zijn erover

anders slachtoffer van hen is geworden. Dat moeten ze inzien, of ze belanden er weer. Ze hebben ook veel in eigen handen. Je mag geen slachtoffer blijven."

Isolement

Mahy trapte zelf in de val. Er zijn twee Jean-Marcs. De ex-gedetineerde, de jonge kerel die op amper twintig jaar al twee doden op zijn geweten had. De jongen die twee gezinnen vernielde en een zware straf verdiende. Die achttien jaar achter tralies zat voor twee zware misdrijven: diefstal met geweld zonder de intentie te doden en de moord op een rijkswachter. Die levenslang had gekregen.

JEAN-MARC MAHY:

Deze rol valt me zwaar. Omdat ik echt in het vel van de oude Jean-Marc kruip. Ik balanceer op een smalle koord en kan vallen

Of je kan de jongen zien die zelf piep-

FOTO JONAS LAMPENS

■ Jean-Marc Mahy staat op de scène omdat hij jeugd delinquenten op het rechte

Dat hele proces herbeleefd Mahy ook op scène. De gitzwarte jaren in isolement die hem tot inzicht brachten. Het was dat of gek worden. "Isolercellen zijn de cellen van de dood. Daar stoppen ze je als ze zich niet met je willen bezighouden. Ze slaan je niet. Je hebt een veel ergere vijand: de waanzin, het totale isolement. Je hebt alleen je hersenen nog, je eigen gedachten. Je ontmoet niemand meer. In dat blok hingen twee spreuken. 'Je komt binnen als een leeuw, je gaat buiten als een schaap.' En: 'hier kan je alles vinden, behalve hulp.' Afschuwelijk, toch?"

Mahy belandt in een crisis, raakt in paniek, huilt. "Op 4 maart 1986 liet iedereen mij vallen. Mijn moeder schreef me dat ze me niet meer wilde kennen. Ik probeerde zelfmoord te plegen, maar in de gevangenis laten ze dat niet toe. Wat was er gebeurd? Ik was twintig en had al twee mensen gedood. Was ik een monster? Ik was toch niet zo geboren? Maar toen herinnerde ik mij wat de opvoeders in de jeugdinstituut mij hadden gezegd. Dat ik ook kwaliteiten had, dat iedereen tot nu alleen mijn gebreken had gezien."

"In die lange uren heb ik de film van mijn leven teruggespoeld in mijn hoofd. Ik had op veertien scholen gezeten, was veertien keer verhuisd. En ik moest toegeven: op minstens één school had iemand wel gemerkt dat ik mij slecht in mijn vel voelde, had iemand zijn hand uitgestoken naar mij. Maar ik had ze weggeduwd, had hulp van niemand nodig. Telkens het uit de hand was gelopen, had ik dat gedaan."

Geen applaus

"Ik ben geboeid aan enkels en polsen. We kruisen een vrouw met een klein meisje. Ze moet vijf geweest zijn. Plots laat ze de hand van haar mama los en stapt op mij toe. Lachend. Haar mama grijpt haar schouder vast en schijnt haar hoofd in haar